

# การตายของเด็กที่รับไว้ในโรงพยาบาล เจ้าพระยาอภัยมหาราช จังหวัดสุพรรณบุรี, 2533 - 2536

ไพฑิณี รัตนพิชญชัย

ร.พ. เจ้าพระยาอภัยมหาราช

## ABSTRACT :

**Ratanapitchayachai P. Mortality of Children Admitted to Chaoprayayomaraj Hospital, Suphanburi Province, 1990 - 1993. (Region 7 Medical Journal 1994 ; 3 : 237-246.)**

Department of Pediatrics, Chaoprayayomaraj Hospital, Suphanburi, Thailand.

There were 16,000 children hospitalized in Chaoprayayomaraj Hospital during four years period (October 1989 - September 1993) 439 died during hospitalization. (case fatality rate = 2.74%). 57% died in the first week of life and 90% died within the first year of life. Male to female ratio was 1.3 : 1.12% of them died within the first day of hospitalization and 64% died within the first week of hospitalization. Mean duration of hospitalization was 8.8 days. Conditions during the perinatal period were the leading cause of death followed by disease of respiratory system, infectious disease, congenital anomalies and disease of nervous system. Prematurity (28%), birth asphyxia (26%), pneumonia, neonatal sepsis and hyaline membrane disease were among the most common cause of death. In order to reduce the mortality of hospitalized children, we should improve antenatal, perinatal and neonatal care.

**บทคัดย่อ :**

**ไพลิน รัตนพิชญชัย.** การตายของเด็กที่รับไว้ในโรงพยาบาลเจ้าพระยายมราช จังหวัดสุพรรณบุรี, 2533 - 2536.  
(วารสารแพทย์เขต 7 2537 ; 3 : 237-246.)

กลุ่มงานกุมารเวชกรรม, ร.พ. เจ้าพระยายมราช, สุพรรณบุรี.

ศึกษาอัตราตายของผู้ป่วยเด็กที่รับไว้ในโรงพยาบาลเจ้าพระยายมราช 4 ปี ที่ผ่านมา ตั้งแต่ตุลาคม 2532 - กันยายน 2536 พบว่ามีผู้ป่วยเด็กที่รับไว้ในหน่วยงานกุมารเวชกรรมจำนวน 16,000 ราย ในจำนวนนี้มีผู้ป่วยถึงแก่กรรมระหว่างที่อยู่ในโรงพยาบาล 439 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.74 โดยผู้ป่วย ร้อยละ 57 ถึงแก่กรรมในสัปดาห์แรกของชีวิต และร้อยละ 90 ถึงแก่กรรมในขวบปีแรก อัตราส่วนชายต่อหญิงในผู้ป่วยเด็กที่ถึงแก่กรรมเท่ากับ 1.3 : 1 ร้อยละ 12 ถึงแก่กรรมในวันแรกที่รับไว้ในโรงพยาบาล และร้อยละ 64 ถึงแก่กรรมในสัปดาห์แรกที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล เฉลี่ยระยะเวลาที่อยู่ในโรงพยาบาลเท่ากับ 8.8 วัน ภาวะผิดปกติในทารกแรกเกิดเป็นกลุ่มอาการที่พบในผู้ป่วยถึงแก่กรรมมากที่สุด รองลงมาได้แก่ โรคในระบบทางเดินหายใจ โรคติดเชื้อ รูปวิปริตแต่กำเนิด และโรคระบบประสาท ตามลำดับ โรคที่ทำให้ผู้ป่วยถึงแก่กรรมมากที่สุดได้แก่คลอดก่อนกำหนด (ร้อยละ 28) ภาวะขาดออกซิเจนแรกเกิด (ร้อยละ 26) ปอดอักเสบ โรคติดเชื้อในทารกแรกเกิด และ hyaline membrane disease การที่จะลดอัตราตายของผู้ป่วยที่รับไว้ในโรงพยาบาล ควรปรับปรุงการดูแลผู้ป่วยตั้งแต่อยู่ในครรภ์ ระหว่างคลอด และผู้ป่วยแรกเกิด

## บทนำ

อัตราการตายของทารกและเด็กก่อนวัยเรียนเป็นเครื่องชี้วัดสุขภาพ (Health indicator) ที่สำคัญของการอนามัยแม่และเด็ก ดังนั้นการพัฒนาสุขภาพเด็กจึงต้องมุ่งลดอัตราการตายของเด็กโดยเฉพาะในกลุ่มอายุดังกล่าวลง (องค์การยูนิเซฟได้กำหนดเครื่องชี้วัดสุขภาพขึ้นใหม่ โดยใช้อัตราการตายของเด็ก อายุ 0 - 5 ปี (U5 MR) เป็นเกณฑ์ใหม่)<sup>1</sup> ในอดีตที่ผ่านมาอัตราตายของทารกและเด็กของประเทศไทยยังสูงมากจากการคลอด โรคติดเชื้อที่ป้องกันและรักษาได้ด้วยยาปฏิชีวนะ ภาวะทุพโภชนาการ ฯลฯ แต่ในปัจจุบันเมื่อบริการอนามัยแม่และเด็กดีขึ้น ตลอดจนการแพทย์และเทคโนโลยีต่าง ๆ เจริญก้าวหน้าขึ้น ทำให้อัตราตายของทารก และเด็กลดลงอย่างเป็นที่น่าพอใจ แต่ก็เป็นเพียงค่าเฉลี่ยของอัตราตายทั่วประเทศ ซึ่งจากสถิติอัตราตายของทารกในภาคต่าง ๆ พบว่าอัตราตายของทารกในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือสูงกว่าของภาคกลาง ดังนั้นการพัฒนาสุขภาพของเด็กไทยในแต่ละภาคแต่ละจังหวัดจึงต้องอาศัยข้อมูลของตนเองเป็นแนวทางแก้ปัญหาสาธารณสุขดังกล่าว ผู้รายงานจึงได้รวบรวมอัตราตายของทารกและเด็กทุกกลุ่มอายุที่เข้ามารับการรักษาที่โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยมหาราช จังหวัดสุพรรณบุรี เพื่อนำมาวิเคราะห์หาสาเหตุการตายและรายละเอียดอื่น ๆ เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงมาตรฐานการดูแลผู้ป่วย ตลอดจนการให้การศึกษาประชาชน เพื่อให้ญาติสามารถนำผู้ป่วยมาได้รับการรักษาอย่างทันท่วงที ทั้งนี้เพื่อมุ่งลดอัตราตายของทารกและเด็กลง

## วัสดุและวิธีการ

ผู้รายงานได้ศึกษาผู้ป่วยเด็กที่ถึงแก่กรรมขณะเข้ารับการรักษาในหน่วยงานกุมารเวชกรรม โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยมหาราช ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2532 ถึง 30 กันยายน 2536 โดยบันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับอายุเมื่อแรกรับ วันที่รับไว้ในโรงพยาบาล วันที่ถึงแก่กรรมและการวินิจฉัยโรค โดยศึกษาจากเวชระเบียนและสำเนาสมร-

บัตร เพื่อสรุปการวินิจฉัยขั้นสุดท้ายที่ผู้ป่วยถึงแก่กรรมและนำมาจัดกลุ่มโรคตาม International Classification of Disease (ICD) และ Basic Tabulation List, 9<sup>th</sup> revision<sup>2</sup>

## ผลการศึกษา

ในระหว่างเดือนตุลาคม 2532 ถึงเดือนกันยายน 2536 มีผู้ป่วยที่รับไว้ในหน่วยงานกุมารเวชกรรมโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยมหาราช จำนวน 16,000 ราย (ไม่นับรวมเด็กที่เกิดใหม่ในโรงพยาบาลที่ไม่มีปัญหา) ในจำนวนนี้มีผู้ป่วยถึงแก่กรรมในระหว่างที่อยู่ในโรงพยาบาลจำนวน 439 ราย คิดเป็นอัตรา ร้อยละ 2.74 จำนวนผู้ป่วยที่รับไว้และผู้ป่วยถึงแก่กรรมในแต่ละปีแสดงไว้ในตารางที่ 1

### อายุ

อายุของผู้ป่วยที่ถึงแก่กรรมได้แสดงไว้ในตารางที่ 2 ร้อยละ 57.63 ถึงแก่กรรมใน 7 วันแรก (perinatal death) ร้อยละ 74.72 ถึงแก่กรรมในอายุ 1 เดือนแรก (neonatal death) ร้อยละ 90.89 ถึงแก่กรรมในอายุขวบปีแรก (infant death) และร้อยละ 97.27 ถึงแก่กรรมก่อนวัยเข้าเรียน (preschool age)

### เพศ

ตารางที่ 3 แสดงถึงเพศของผู้ป่วยที่ถึงแก่กรรม พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง โดยผู้ป่วยที่ถึงแก่กรรมเป็นเพศชายร้อยละ 57 เป็นเพศหญิงร้อยละ 43 คิดเป็นอัตราส่วน ชาย : หญิง เท่ากับ 1.3 : 1

### ระยะเวลาที่อยู่ในโรงพยาบาล (ตารางที่ 4)

ระยะเวลาที่ผู้ป่วยอยู่ในโรงพยาบาลก่อนถึงแก่กรรมมีตั้งแต่ถึงแก่กรรมในวันแรกที่รับไว้ จนถึงนานที่สุด 371 วัน ร้อยละ 12.76 ถึงแก่กรรมในวันแรกที่ยังอยู่ในโรงพยาบาล ร้อยละ 30.90 ถึงแก่กรรมภายใน 3 วัน หลังเข้าอยู่ในโรงพยาบาลร้อยละ 64.69 ถึงแก่กรรมภายใน 7 วัน

หลังเข้าอยู่ในโรงพยาบาล และร้อยละ 11.54 ถึงแก่กรรม หลังเข้าอยู่ในโรงพยาบาลนาน 4 สัปดาห์ และมีเพียงร้อยละ 2 ถึงแก่กรรมหลังเข้าอยู่ในโรงพยาบาลนานมากกว่า 60 วัน ค่าเฉลี่ยของระยะเวลาที่อยู่ในโรงพยาบาลในผู้ป่วยถึงแก่กรรมเท่ากับ 8.8 วัน ผู้ป่วยรายที่อยู่ในโรงพยาบาลนานที่สุด 371 วัน เป็นทารกคลอดก่อนกำหนด น้ำหนักตัว 1,700 กรัม ถึงแก่กรรมภายหลังจากการติดเชื้อในระบบทางเดินหายใจ

### โรคหรือภาวะผิดปกติที่พบในผู้ป่วยถึงแก่กรรม (ตารางที่ 5)

เมื่อจัดกลุ่มโรคที่พบในผู้ป่วยถึงแก่กรรมโดยอาศัย Basic Tabulation List ของ ICD 9<sup>th</sup> revision พบว่า ปัญหาที่สำคัญอันดับหนึ่งของผู้ป่วยเด็กที่รับไว้ในโรงพยาบาลเจ้าพระยาบรมราช คือปัญหาในทารกแรกเกิด (ร้อยละ 76.66) ที่พบรองลงมาคือโรคระบบหายใจ โรคติดเชื้อ รูปวิปริตแต่กำเนิด โรคระบบประสาท และอวัยวะสัมผัสตามลำดับ

ปัญหาในทารกแรกเกิดที่พบมากตามลำดับ คือ ทารกคลอดก่อนกำหนดร้อยละ 28.32 ภาวะขาดออกซิเจนแรกเกิดร้อยละ 26.58 การติดเชื้อในทารกแรกเกิดร้อยละ 7.44 และ hyaline membrane ร้อยละ 6.17

โรคระบบหายใจที่เป็นสาเหตุใหญ่ที่ทำให้ผู้ป่วยถึงแก่กรรม คือ ปอดอักเสบ โรคติดเชื้อที่พบได้แก่ การติดเชื้อในกระแสโลหิตร้อยละ 2.53 ไข้เลือดออกร้อยละ 2.22 โรคอุจจาระร่วงร้อยละ 0.79

รูปวิปริตแต่กำเนิดที่พบได้แก่ โรคหัวใจพิการแต่กำเนิดร้อยละ 1.58 ภาวะอื่น ๆ พบได้ร้อยละ 1 - 2 ราย

เมื่อพิจารณาแยกเป็นโรคตาม ICD Code แล้ว จัดอันดับมาน้อย (ตารางที่ 6) พบว่า การคลอดก่อนกำหนด (ร้อยละ 28.32) ภาวะขาดออกซิเจนแรกเกิด (ร้อยละ 26.58) ปอดอักเสบ (ร้อยละ 7.60) การติดเชื้อในทารกแรกเกิด (ร้อยละ 7.44) และ hyaline membrane disease (ร้อยละ 6.17) เป็นสาเหตุการตายที่พบมากตามลำดับ

### วิจารณ์

จากข้อมูลเบื้องต้น พบว่า ครึ่งหนึ่งของผู้ป่วยเด็กที่ถึงแก่กรรมมีอายุน้อยกว่า 7 วัน สามในสี่ ตายภายในอายุ 1 เดือนแรก หลังจากนั้นอัตราการตายจะลดต่ำลงเรื่อย ๆ อายุ 10 - 15 ปี มีอัตราการตายต่ำสุด แสดงให้เห็นว่าเด็กที่คลอดไม่ครบกำหนดหรือมีความพิการแต่กำเนิดมักมีปัญหาในระยะแรกของชีวิต แต่เมื่อเด็กอายุมากขึ้นภูมิคุ้มกันดีขึ้นร่างกายสามารถปรับตัวได้ดีขึ้น อัตราตายก็จะลดลง ซึ่งคล้ายคลึงกับการศึกษาที่โรงพยาบาลรามาริบัติ<sup>3</sup> โรงพยาบาลศรีนครินทร์<sup>4</sup> และโรงพยาบาลแพร์<sup>5</sup>

เด็กเพศชายมีอัตราการตายมากกว่าเพศหญิงสอดคล้องกับสถิติสาธารณสุขของประเทศที่ประชาชน ในช่วงอายุ 1 - 14 ปี เพศชายมากกว่าเพศหญิง หลังจากนั้นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย<sup>6</sup> ผู้ป่วยเด็กของโรงพยาบาลเจ้าพระยาบรมราช อายุ 0 - 15 ปี เพศชายมากกว่าเพศหญิงเช่นกัน (ตารางที่ 7)

ระยะเวลาของการอยู่ในโรงพยาบาลก่อนผู้ป่วยจะถึงแก่กรรม พบว่า หนึ่งในสามถึงแก่กรรม ภายใน 3 วันแรก และมากกว่าครึ่งหนึ่งถึงแก่กรรมภายในสัปดาห์แรก แสดงถึงความรุนแรงของโรค ซึ่งคล้ายคลึงกับการศึกษาที่โรงพยาบาลรามาริบัติ มีผู้ป่วยจำนวนน้อยที่อยู่ในโรงพยาบาลนานเกิน 60 วัน ส่วนใหญ่เป็นทารกคลอดก่อนกำหนดที่มีน้ำหนักตัวน้อย และมีปัญหาทางระบบหายใจที่แพทย์ได้พยายามประคับประคองไว้โดยใช้เครื่องช่วยหายใจและอื่น ๆ ซึ่งไม่สามารถแก้สาเหตุพื้นฐานของผู้ป่วยได้ ความพยายามนี้ทำให้ต้องเสียเงินของญาติผู้ป่วยและของรัฐเป็นอย่างมาก จำนวนเฉลี่ยที่อยู่ในโรงพยาบาลของผู้ป่วยที่ถึงแก่กรรม เมื่อเปรียบเทียบกับโรงพยาบาลแพร์ โรงพยาบาลรามาริบัติและโรงพยาบาลศรีนครินทร์แล้ว พบว่าผู้ป่วยที่ถึงแก่กรรมของโรงพยาบาลเจ้าพระยาบรมราช และโรงพยาบาลแพร์มีจำนวนวันเฉลี่ยที่รับไว้ น้อยกว่าที่โรงพยาบาลรามาริบัติและโรงพยาบาลศรีนครินทร์ ทั้งนี้เพราะผู้ป่วยที่ถึงแก่กรรมอายุน้อยมีจำนวนมากกว่าความรุนแรงของโรคจึงมีมากกว่าตามไปด้วย

ตารางที่ 1 ผู้ป่วยที่รับไว้และถึงแก่กรรม

| ปี   | จำนวน (ราย)      |                      | ร้อยละ |
|------|------------------|----------------------|--------|
|      | ผู้ป่วยที่รับไว้ | ผู้ป่วยที่ถึงแก่กรรม |        |
| 2533 | 4,136            | 94                   | 2.27   |
| 2534 | 4,130            | 93                   | 2.25   |
| 2535 | 3,958            | 112                  | 2.83   |
| 2536 | 3,776            | 140                  | 3.71   |

ตารางที่ 2 อายุผู้ป่วยถึงแก่กรรม

| อายุ         | จำนวน (ราย) |      |      |      |     | ร้อยละ |
|--------------|-------------|------|------|------|-----|--------|
|              | 2533        | 2534 | 2535 | 2536 | รวม |        |
| 0 - 7 วัน    | 48          | 41   | 52   | 112  | 253 | 57.63  |
| 8 - 28 วัน   | 20          | 22   | 32   | 1    | 75  | 17.08  |
| 29 - 365 วัน | 13          | 19   | 19   | 20   | 71  | 16.17  |
| 1 - 4 ปี     | 7           | 9    | 7    | 5    | 28  | 6.38   |
| 5 - 9 ปี     | 4           | 1    | 1    | 1    | 7   | 1.60   |
| 10 - 15 ปี   | 2           | 1    | 1    | 1    | 5   | 1.14   |

ตารางที่ 3 เพศผู้ป่วยถึงแก่กรรม

| เพศ  | 2533           |        | 2534           |        | 2535           |        | 2536           |        | รวม            |        |
|------|----------------|--------|----------------|--------|----------------|--------|----------------|--------|----------------|--------|
|      | จำนวน<br>(ราย) | ร้อยละ | จำนวน<br>(ราย) | ร้อยละ | จำนวน<br>(ราย) | ร้อยละ | จำนวน<br>(ราย) | ร้อยละ | จำนวน<br>(ราย) | ร้อยละ |
| ชาย  | 49             | 48     | 61             | 66     | 62             | 55     | 83             | 59     | 251            | 57     |
| หญิง | 49             | 52     | 32             | 34     | 50             | 45     | 57             | 41     | 188            | 43     |

ตารางที่ 4 ระยะเวลารักษาในโรงพยาบาล (ปี)

| เวลาที่รักษา<br>ในโรงพยาบาล | จำนวนผู้ป่วยที่เสียชีวิต (ราย) |      |      |      |     | ร้อยละ |
|-----------------------------|--------------------------------|------|------|------|-----|--------|
|                             | 2533                           | 2534 | 2535 | 2536 | รวม |        |
| น้อยกว่า 24 ชั่วโมง         | 18                             | 12   | 8    | 18   | 56  | 12.76  |
| 1 - 3 วัน                   | 38                             | 33   | 38   | 27   | 136 | 30.98  |
| 4 - 7 วัน                   | 12                             | 21   | 23   | 36   | 92  | 20.96  |
| 8 - 14 วัน                  | 9                              | 13   | 18   | 28   | 69  | 15.72  |
| 15 - 28 วัน                 | 12                             | 6    | 17   | 16   | 52  | 11.84  |
| 29 - 60 วัน                 | 5                              | 4    | 5    | 11   | 25  | 5.69   |
| มากกว่า 60 วัน              | 0                              | 4    | 3    | 1    | 9   | 2.05   |

ตารางที่ 5 กลุ่มโรคหรือภาวะที่เป็นสาเหตุของการตาย

| อันดับ | กลุ่มโรค                                                                    | ICD code  | จำนวน |
|--------|-----------------------------------------------------------------------------|-----------|-------|
| 1.     | ภาวะผิดปกติระยะใกล้คลอด (condition in perinatal period)                     | 760 - 799 | 496   |
| 2.     | โรคระบบหายใจ (disease of respiratory system)                                | 460 - 519 | 63    |
| 3.     | โรคติดเชื้อและปรสิต (infectious and parasitic disease)                      | 001 - 139 | 38    |
| 4.     | รูปร่างผิดปกติแต่กำเนิด (congenital anomalies)                              | 740 - 759 | 21    |
| 5.     | โรคระบบประสาทและอวัยวะสัมผัส<br>(disease of nervous system and sense organ) | 320 - 389 | 16    |
| 6.     | ภัยอันตรายและการเป็นพิษ (injury and poisoning)                              | 800 - 999 | 7     |
| 7.     | โรคระบบไหลเวียนโลหิต (disease of circulatory system)                        | 390 - 459 | 3     |
| 8.     | โรคเลือดและอวัยวะสร้างเลือด<br>(disease of blood and blood forming organ)   | 280 - 289 | 2     |
| 9.     | เนื้องอก (neoplasms)                                                        | 140 - 239 | 1     |

หมายเหตุ ผู้ป่วยบางรายมีหลายภาวะหรือโรค

ตารางที่ 6 โรคหรือภาวะที่เป็นสาเหตุการตายที่พบบ่อย

| โรคหรือภาวะ                  | ICD code | จำนวน |
|------------------------------|----------|-------|
| Prematurity                  | 765.1    | 179   |
| Birth asphyxia               | 768.9    | 168   |
| Pneumonia                    | 486      | 48    |
| Neonatal sepsis              | 771.8    | 47    |
| Hyaline membrane disease     | 769      | 39    |
| Meconium aspirated syndrome  | 770.1    | 35    |
| Persistent fetal circulation | 747.9    | 22    |
| Septicemia                   | 038.9    | 16    |
| Acute hemorrhagic fever      | 065.4    | 14    |
| Pneumothorax                 | 512      | 10    |
| Congenital heart disease     | 746.9    | 10    |
| Meningitis                   | 322.9    | 9     |
| Congenital anomalies         | 759.9    | 8     |
| Acute diarrhea               | 009.3    | 5     |
| Reye Syndrome                | 331.8    | 4     |
| Encephalitis                 | 323.9    | 3     |
| Malaria                      | 084.6    | 3     |
| Congestive heart failure     | 428      | 3     |
| Wilson Mikity syndrome       | 770.7    | 3     |
| Salicylate poisoning         | 965.1    | 3     |
| Necrotizing enterocolitis    | 777.5    | 3     |

หมายเหตุ ผู้ป่วยบางรายมีหลายภาวะหรือโรค

ตารางที่ 7 เพศผู้ป่วยที่รับไว้รักษาในโรงพยาบาล (ปี)

| เพศ  | 2533  |                 | 2534  |                 | 2535  |                 | 2536  |                 | รวม   |                 |
|------|-------|-----------------|-------|-----------------|-------|-----------------|-------|-----------------|-------|-----------------|
|      | จำนวน | ร้อยละ<br>(ราย) | จำนวน | ร้อยละ<br>(ราย) | จำนวน | ร้อยละ<br>(ราย) | จำนวน | ร้อยละ<br>(ราย) | จำนวน | ร้อยละ<br>(ราย) |
| ชาย  | 2321  | 56              | 2380  | 58              | 2196  | 56              | 2167  | 57              | 9,059 | 57              |
| หญิง | 1815  | 44              | 1750  | 42              | 1762  | 44              | 1614  | 43              | 6,941 | 43              |

ตารางที่ 8 อัตราผู้ป่วยไว้รักษาในโรงพยาบาล (รายเดือนและปี)

|                              | 2533<br>จำนวน (ราย) | 2534<br>จำนวน (ราย) | 2535<br>จำนวน (ราย) | 2536<br>จำนวน (ราย) |
|------------------------------|---------------------|---------------------|---------------------|---------------------|
| ตุลาคม                       | 428                 | 328                 | 511                 | 318                 |
| พฤศจิกายน                    | 332                 | 378                 | 426                 | 306                 |
| ธันวาคม                      | 316                 | 357                 | 368                 | 313                 |
| มกราคม                       | 352                 | 374                 | 318                 | 258                 |
| กุมภาพันธ์                   | 305                 | 348                 | 312                 | 259                 |
| มีนาคม                       | 447                 | 357                 | 296                 | 274                 |
| เมษายน                       | 328                 | 304                 | 257                 | 245                 |
| พฤษภาคม                      | 274                 | 261                 | 239                 | 252                 |
| มิถุนายน                     | 310                 | 291                 | 298                 | 327                 |
| กรกฎาคม                      | 372                 | 308                 | 308                 | 356                 |
| สิงหาคม                      | 370                 | 357                 | 301                 | 426                 |
| กันยายน                      | 302                 | 467                 | 324                 | 442                 |
| รวม                          | 4,136               | 4,130               | 3,998               | 3,776               |
| จำนวนเฉลี่ยต่อเดือน<br>(ราย) | 345                 | 344                 | 330                 | 315                 |

ตารางที่ 9 อัตราตายของผู้ป่วยที่รับไว้ในโรงพยาบาล (รายเดือนและปี)

|            | 2533<br>จำนวน (ราย) | 2534<br>จำนวน (ราย) | 2535<br>จำนวน (ราย) | 2536<br>จำนวน (ราย) |
|------------|---------------------|---------------------|---------------------|---------------------|
| ตุลาคม     | 12                  | 11                  | 6                   | 8                   |
| พฤศจิกายน  | 7                   | 8                   | 4                   | 8                   |
| ธันวาคม    | 8                   | 10                  | 8                   | 19                  |
| มกราคม     | 5                   | 8                   | 11                  | 14                  |
| กุมภาพันธ์ | 2                   | 5                   | 4                   | 13                  |
| มีนาคม     | 13                  | 8                   | 12                  | 13                  |
| เมษายน     | 12                  | 6                   | 7                   | 10                  |
| พฤษภาคม    | 10                  | 6                   | 13                  | 11                  |
| มิถุนายน   | 5                   | 4                   | 11                  | 14                  |
| กรกฎาคม    | 7                   | 12                  | 15                  | 9                   |
| สิงหาคม    | 9                   | 5                   | 12                  | 8                   |
| กันยายน    | 4                   | 10                  | 9                   | 13                  |
| รวม        | 94                  | 93                  | 42                  | 140                 |

อัตราผู้ป่วยเข้าไว้ในโรงพยาบาล โดยเฉลี่ยรายเดือนของแต่ละปีมีแนวโน้มลดลง (ตารางที่ 8) ทั้งนี้อาจเนื่องจากแพทย์สามารถให้การรักษาดังแต่ต้นแบบผู้ป่วยนอกได้โดยไม่ต้องรับไว้ในโรงพยาบาล

อัตราตายของผู้ป่วยที่รับไว้รักษาในโรงพยาบาลมีจำนวนเพิ่มขึ้น (ตารางที่ 9) เนื่องจากมี ทารกแรกคลอดตายมากขึ้น (ตารางที่ 2) พบว่า ในปี พ.ศ. 2535 และ พ.ศ. 2536 ร้อยละ 45 และ 40 ของทารกแรกคลอดที่ตายเป็นทารกที่ถูกส่งต่อมาจากโรงพยาบาลชุมชน เนื่องจากคลอดก่อนกำหนดหรือ มีปัญหาเรื่องการหายใจที่ต้องดูแลเป็นพิเศษ หรือใช้เครื่องช่วยหายใจ

กลุ่มโรคที่พบบ่อยในผู้ป่วยถึงแก่กรรม คือ ปัญหาในทารกแรกเกิด รองลงมาได้แก่ โรคทางเดินหายใจ ซึ่ง

ตรงกับรายงานของกระทรวงสาธารณสุข และของสถาบันวิจัยประชากรและสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดล ในปี 2525<sup>7,8</sup> ทารกคลอดก่อนกำหนดเป็นสาเหตุของการถึงแก่กรรมที่พบได้มากที่สุด เช่นเดียวกับการศึกษาที่โรงพยาบาลแพร์ โรงพยาบาลศรีนครินทร์ และโรงพยาบาลสงขลา<sup>9</sup> นอกจากนั้น ภาวะขาดออกซิเจนแรกเกิด ภาวะติดเชื้อในทารกแรกเกิดและ hyaline membrane disease ยังเป็นสาเหตุการถึงแก่กรรมที่สำคัญของโรงพยาบาลในต่างจังหวัดทั่วทั้งประเทศ<sup>6,9</sup> ภาวะเหล่านี้ใช้ค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษามาก และผลที่ได้มักไม่น่าพอใจเท่าที่ควร ทางที่ดีจึงควรป้องกันโดยให้บริการฝากครรภ์ที่ดีมีคุณภาพ และเพิ่มประสิทธิภาพในการดูแลทารกระหว่างการคลอด และทารกแรกคลอดให้มากขึ้น ส่วนสาเหตุการตายอื่น ๆ ที่เป็น

ปัญหาลงมาได้แก่ โรคระบบหายใจและโรคติดเชื้อ แก้ไขโดยการปรับปรุงมาตรฐานการดูแลให้ดีขึ้น และมุ่งให้ สุขศึกษาแก่ประชาชนในแง่การดูแลเบื้องต้นให้ถูกวิธีและมีประสิทธิภาพ สามารถนำผู้ป่วยมารับการรักษาได้ทัน ที่

## สรุป

อัตราการตายของเด็กในโรงพยาบาลเจ้าพระยาฯ ยังก่อน โดยเฉพาะในเด็กอายุขวบปีแรก การพยายาม บันทึกและรวบรวมข้อมูลในลักษณะนี้ เป็นแนวทางเริ่มต้นเพื่อตระหนักถึงปัญหา การปรับปรุง การดูแลรักษา จำนวนบุคลากรและอุปกรณ์ทางการแพทย์ที่พอเพียง รวมทั้งการให้สุขศึกษาแก่ประชาชน เพื่อให้มีการฝากครรภ์ที่มี คุณภาพและทั่วถึง จะสามารถลดการเป็นโรคหรือภาวะผิดปกติ และอัตราการตายของเด็กที่ป่วยลงได้

## กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณ นายแพทย์เจตน์ อจลพงศ์ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลเจ้าพระยาฯ และแพทย์หญิงณอม-จิต วิเชียรเกื้อ ที่อนุญาตให้นำเสนอรายงานนี้และขอขอบคุณเจ้าหน้าที่กลุ่มงานกุมารเวชกรรม เวชระเบียน และสถิติที่ให้ความร่วมมือในการทำรายงานนี้

## เอกสารอ้างอิง

1. จันทรวินัย เกษมสันต์. ภาพรวมของปัญหาการพัฒนาสุขภาพและพัฒนาการของเด็กไทย วารสารกุมารเวชศาสตร์ 2531 ; 27 : 1-22.
2. WHO. International classification of disease : Manual of the international statistical classification of disease, injuries, and cause of death 9<sup>th</sup> revision conference 1975. Adopted by the twenty - ninth World Health Assembly Vol.I. Geneva : World Health Organization, 1977.
3. สมศักดิ์ โล่ห์เลขา, วนิดา เสาวพุทธสุขเวช. การตายของเด็กที่รับไว้ในโรงพยาบาลรามารบิต. วารสารกุมารเวชศาสตร์ 2530 ; 26 : 135-40.
4. ศักดิ์ชัย สุขปรานิ. การตายของเด็กที่รับไว้ในโรงพยาบาลศรีนครินทร์. วารสารกุมารเวชศาสตร์ 2534 ; 30 : 31-8.
5. สัญญา สมใจ. การตายของเด็กที่รับไว้ในโรงพยาบาลแพร่. วารสารกรมการแพทย์ 2535 ; 17 : 765-70.
6. กองสถิติสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข. สถิติสาธารณสุข. กรุงเทพมหานคร, 2532.
7. The Fact Finding Commission National Epidemiology Board of Thailand. Review of the health situation in Thailand priority ranking of diseases. Bangkok : National Epidemiology Board of Thailand, 1987.
8. Prasartkul P. The morbidity and mortality differentials project. Institute for population and social research, Mahidol University. ASEAN Population Programme Phase III, Thailand 1985.
9. ประพฤทธิ สุวรรณรัตน์, ชัยสิทธิ์ แสงทวีสิน, วราภรณ์ แสงทวีสิน. การตายของทารกปริกำเนิดที่โรงพยาบาลสงขลาในรอบปี 2532. วารสารวิชาการเขต 9 2533 ; 1 : 47-59.